


УДК 659.125.007

Маріанна МУРАШКО,
викладач кафедри мультимедійний дизайн
Харківської державної академії дизайну і мистецтв

ЗАСОБИ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ ЖИВОПИСУ МАРІЇ ПРИЙМАЧЕНКО В УКРАЇНСЬКОМУ ВІДЕО-ДИЗАЙНІ

Стаття присвячена визначенню впливу творів Марії Приймаченко на дизайн-проекткування у сучасній українській рекламі, оформленні телевізійного ефіру, створення анімаційних фільмів.

Ключові слова: Марія Приймаченко, відео, реклама, анімація, телеефір.

Статья просвещена определению влияния работ Марии Приймаченко на дизайн-проектирование в современной украинской рекламе, оформлении телеэфира, создании анимационных фильмов.

Ключевые слова: Мария Примаченко, видео, реклама, анимация, телеэфир.

The article describes the impacts of paintings by Mary Primachenko for design engineering in modern Ukrainian advertising, broadcast design, animation movies.

Key words: Maria Primachenko, video, advertising, animation, broadcast.

Актуальність. Впливу українського фольклору на сучасну візуальну культуру крізь призму творчості Марії Приймаченко є артефактом у сучасному українському дизайні. Важливим фактором створенні відео-реклами є багатогранність сфер застосування образів та елементів картин художниці. Особлива увага приділяється відтворенню створених образів та їх оживлення за допомогою анімаційних засобів та вплив на сюжетний компонент.

Постановка проблеми. Ознайомлення з деякими аспектами творчості Марії Приймаченко, втілення українського фольклору в її мистецтві, розгляд впливу її творчості на сучасний відео-дизайн в Україні та використання у рекламних продуктах. Особлива увага в роботі приділяється дизайн-оформленню телеефіру, створенню анімаційних фільмів та використанню образів майстрині у відео-рекламі.

Мета статті. Метою даної статті є розгляд впливу творчості української художниці Марії Приймаченко, що створю-

вала свої роботи у 20 сторіччі на сучасний український дизайн.

Методика. При написанні даної статті були підібрати та проаналізувати літературні джерела за визначеною темою, від книг з детальним розбором творчості майстрині до статей опублікованих за останнє п'ятиріччя.

Результати дослідження. Насамперед визначимо що таке фольклор, та як він з'являється у творах М.Приймаченко.

Український дослідник Г. Гірник визначає фольклор як:

Фольклор (англ. folklore), або усна народна творчість – художня колективна літературна і музична творча діяльність народу, яка засобами мови зберегла знання про життя і природу, давні культури і вірування, а також відбиток світ думок, уявлень, почуттів і переживань, народно-поетичної фантазії. [1]

Український фольклор, досить розвинутий у жанрово-тематичному складі, становить важливий пласт вияву народної



свідомості, адже в синкретичній формі відбивається міфопоетичне осмислення етносу, розкривається певна грань народної культури [14].

Українська «задивленість» у себе, «утаємничість», «закритість» від світу зумовили активно-рефлексивну настанову української душі. Українець, на думку Н. Братасюк, усіма силами намагається створити «свій світ», «свою домівку», «своє затишшя».

Українська народна культура, з її глибинним прагненням до естетизації, знайшла своє яскраве втілення у народному образотворчому мистецтві, у якому стійко зберігається етнічна специфіка. Художня етнокультура українців бере свої витoki з міфології, ритуалістики та космологічних уявлень [6].

Марія Приймаченко – майстер вигаданого нею особисто жанру. Її зооморфні мотиви – це вплив образного ладу романського мистецтва. Її картини населяли характерні яскраві анімалістичні образи та істоти, флора та фауна. Образи її фантастичних звірів і неймовірно барвисте світосприйняття заворожують уже не одне десятиріччя мистецтвознавців, художників, дизайнерів. Саме тому часто образи її фантастичних звірів використовуються у створенні анімаційних фільмів.



Мал. 1. Робота М. Приймаченко.

Розглянемо серіал «Моя країна – Україна» (студія «Новаторфільм»). Анімаційний фільм, створених молодими режисерами, аніматорами, художниками розповідає відомі або забуті казки, історії, легенди з конкретного міста України, будь то велике місто або маленьке село, поле або

море. Кожна серія триває три хвилини та призначається для показу на центральних та регіональних телеканалах, в кінотеатрах в анонсному та рекламному блоці.

Фільми цього серіалу формують національну свідомість, гордість за свою країну, допомагають виховувати майбутнє покоління українців. Мандрівники Сашко та Кіт натрапляють на диво-звірів Марії Приймаченко в казковому лісі. Саме виповнення персонажу, а також оформлення тла – лісу, відсилає нас до творчості майстрині. Можна з упевненістю сказати, що розроблений художником персонаж є одним з звірів М.Приймаченко.



Мал. 2. Кадр з мультфільму з серії «Моя країна – Україна» з елементами творів М. Приймаченко

Інший анімаційний фільм «Свято» побудований на образах народної художниці Марії Приймаченко — це спроба поглянути через сучасність на народну живопис, шляхом поєднання сучасного українського етнічного року і народних картин. Фільм брав участь у конкурсній програмі фестивалю Суздаль-2003. Цікавий факт, що фільм зроблений в Росії, за підтримки Міністерства Культури Росії.

Марія Приймаченко дивовижно об'єднала у своїй творчості малюнок і живопис. Це – і живописна графіка, і графічний живопис водночас. За типом роботи Приймаченко можна умовно поділити на сюжетні (фігурні), знакові, ритміко-орнаментальні. Якщо у середині 1960-х років на виставках її творчість була представлена переважно квітково-пташиними композиціями, то вже 1967 року вона виконала цілий ряд побутових сцен.



Мал. 3. Кадри з мультфільму «Свято» за мотивами творів М. Приймаченко.

Особливий розквіт її сюжетної творчості припадає на початок 1970-х років: «Весілля», «Катерина співає пісню», «Роман і Оксана», «Галя на весілля запрошує», «Сватання», «Після весілля хрещеного батька та матку хрещену везуть до магазину» та інші. [6]



Мал. 4. М. Приймаченко, «Весілля», 1971 р.

Естетичний вплив творів Приймаченко часто залежить від неловимих нюансів, що майже не підлягають ні науковому аналізу, ні вислову. Звернемо увагу, скажімо, на рожево-малиновий — найбанальніший, здавалося б, колір. Він у Приймаченко раптом перетворюється на палаючо-прекрасний, і ми пізнаємо у ньому казковий цвіт папороті, колір зимового сонця і дорогоцінний колір рідкісного каменя — турмаліну. Колір у композиціях Приймаченко «організовує» площину, слугує декоративним цілям, втілює настрій, є елементом ритму.

Саме колір та побутові сцени з добрими сюжетами у 2013 році надихнув дизайнерів на створення серії рекламних плакатів для ТМ молочної продукція «Добри-

ня» у підтримку відео-реклам випустила серії рекламних плакатів із зображенням персонажа – доброї корівки. За використанням кольорів, розфарбуванням тіла персонажу та надання йому особливих рис обличчя кожен з глядачів міг зробити одностайні висновки що у цій рекламі також можна побачити вплив тваринного світу Марії Приймаченко. Характерні риси, якими білі наділені корови на рекламних плакатах мають є рисами створеними художницею.

До того ж саме ці образи працювали на ідею справжнього доброго та українського продукту. Плакати визивали емоції серед споживачів.

Меншу увагу майстриня приділяла лінії. Однак вона уміла передати у лінії і її суто каліграфічну красу, і відточеність музичного ритму. У побутових сценках лінія змінюється, стає ширшою, дещо грубішою. Отже, паралельно з пошуками колориту художниця прагне й виразності лінійно-ритмічної. У неї поєднуються повнозвучні колірні плями і ясні, чіткі контури.



Мал. 5. Рекламний плакат ТМ «Добриня»

Високо розвинуте чуття композиції проявляється у М. Приймаченко і в її ставленні до формату творів. Горизонтальний формат іде у неї, як правило, для оповідальних композицій, для зображення



послідовного розвинення руху. Вертикальний слугує для створення композицій репрезентативних, величних.

Новатор за образним мисленням, Приймаченко виступає новатором і коли вона вживає деякі формально-стилістичні прийоми. Так, зображення дерева ми не знайдемо у народному стинопісі, а які неповторно-розкішні дерева розквітають у композиціях Приймаченко. Вдається вона і до такого прийому: листя подається у неї як ціле дерево. Вживає вона і незнаний у народних розписах прийом – показує хату водночас знадвору і зсередини.

Під час визначення зовнішнього вигляду Дитячого пісенного конкурсу «Євробачення-2009», його концепції, базових факторів було визначено художнє оформлення для всього фестивалю, а також великого телевізійного шоу в прямому ефірі.

За збігом обставин саме 2009-й рік в Україні було оголошено Роком Марії Приймаченко. На початку року було організовано виставку її робіт, видано альбом, названо вулицю її ім'ям, започатковано конкурс «Приймаченко і Я. Парад мистецьких фантазій».

Відповідно, увага до події була великою не тільки в Україні, але і в країнах європейського співтовариства, особливо в країнах-учасницях. Чим Україна змогла здивувати європейського глядача, щоб було зрозуміло, що подія відбувається саме в Україні? Розробниками проекту було вирішено, що треба донести певну інформацію про Україну, про нашу культуру. Дизайнери, які займались розробкою оформлення телеефіру, декорацій та іншими проектними видами робіт на дитячому Євробаченні 2009 року, прийшли до висновку, що потрібно орієнтуватися на емоції, адже вони мають справу з дітьми та їх емоції по справжньому прості і щирі. Їх дуже легко завести, дивувати і одночасно легко образити. Треба було отримати від дітей позитивні емоції. Щодо художньої концепції, то тут зрозуміло, що в рік, який названий ЮНЕСКО роком Марії Приймаченко, не можна не торкнутися цієї теми і не використовувати елементи творчості художниці у розробці концепції. Вона щира і дуже проста у своєму сприйнятті.



Мал. 6. Приклад оформлення дитячого пісенного конкурсу Євробачення-2009.

Коли здійснювався пошук логотипу серед персонажів і елементів Марії Приймаченко, дизайнери ставили перед собою, перш за все, його змістовну складову. Він повинен нести в першу чергу, не тільки дизайнерське рішення, але і якусь ідею. Ідею зрозумілу дітям і європейцям, які зазвичай не знайомі з Марією Приймаченко. У цей логотип повинна була бути закладена і соціальна складова і, можливо, екологічна складова, яка теж дуже важлива для європейської спільноти. Серед робіт Марії Приймаченко було знайдено картину, яка називається «Соняшник життя». Вона базується на традиційному понятті «Дерево життя», яке відображає розуміння українських предків побудови світу.



Мал. 7. М. Приймаченко, «Соняшник життя», 1963 р.

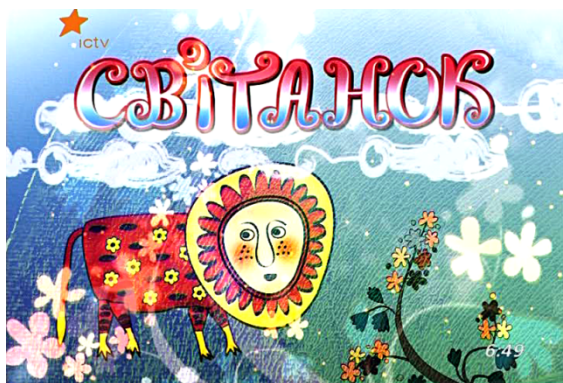
І тут закладено дуже багато виключно української культурної традиції. «Дерево життя» можна знайти на різних національних елементах українців - вишиванках, національних орнаментах, з цим пов'язано багато історій і народних легенд. Тому, національним логотипом «Дитячого Євробачення –2009» стало «Дерево життя» Марії Приймаченко. За давньою традицією "Євробачення" було розроблено макет головного призу для переможця в стилі Марії Приймаченко — карусель з тваринами і дерево життя. Також було створено заставки для телебачення.

У творчості Марії Приймаченко загалом узгоджуються тематично-сюжетні й орнаментально-декоративні композиції. [7]

Загальнолюдська тема боротьби добра і зла наскрізь проходить крізь її мистецтво. Добро у неї завжди перемагає. Тема радості буття («Людя на радість» — так і зветься одна з її найвідоміших серій) поєднується з темою смутку.

2009 року на каналі ICTV було випущено дитяче ранкове розважальне шоу з казкарем Сашком Лірником. Поряд із оповідачем обов'язково має бути казковий персонаж. Маленьке кучеряве звірятко, яке жило б своїм життям: бігало, стрибало, дрімало і в той же час розважало маленьких глядачів. Саме тому творці програми, надихнувшись картинами української художниці Марії Приймаченко, дали життя новій тваринці.

Таким чином можна щоранку бачити творчість Марії Приймаченко в прямому ефірі. Її диво-звір, що ожив завдяки відео-дизайнерам.



Мал. 8. Приклад оформлення дитячої ранкової програми «Світанок»

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволяє зазначити, що творчість Марії Приймаченко знайшла вираження у дизайні реклам і оформленні ефіру, відео та анімації. Сучасні режисери та художники постановники вивчають картини на образи створені великою художницею, та використовують їх.

Марія Приймаченко об'єднавши традиції фольклору з могутньою індивідуальною образотворчістю, створила власний світ з олюдненими тваринами та фантастичними істотами, що навіть сьогодні знаходять використання у сучасному дизайні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гірник Г. Століття великої мисткині: 2009 – рік Марії Приймаченко / Г.Гірник. // Українська культура. –2008. – № 12. – С.47–48.
2. Данченко О. Украинские Народные росписи. / О. Данченко. – Л.: Aurora Art Publishers, 1981. – 32 с.
3. Дей О. Сторінки з історії української фольклористики. / О. Дей. – К.: Наукова думка, 1975. — 272 с.
4. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Т. Кара-Васильєва, З.Чегусова. – К.: Либідь, 2005. – 220с.
5. Левченко О. Марія Приймаченко. Мистецький альбом з приватних колекцій / О. Левченко. – К.: Оранта, 2007. – 344 с.
6. Муштенко С. Світ, який усі бачили, але так як вона ніхто/ С. Муштенко. // Українське слово. – 2009. – 11-17 лютого. – С.8.
7. Найден О. Марія Приймаченко: Орнамент простору і простір орнаменту. Нариси жанрової поезики творів. / О. Найден. – К.: Стилос, 2011. – 240 с.
8. Островский Г.С. Добрый лев Марии Приймаченко. / Г.С. Островский– М.: Советский художник, 1990. – 208 с.
9. Шестакова О. Фантастичний світ Марії Приймаченко: [до 100-річчя від дня народж. укр. худож.] / О.Шестакова // Культура і життя. – 2009. – 29 січня. – С. 3.
10. Junior Eurovision 2009 [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://esckaz.com/jesc/2009/event.htm>